

2002.11.08.

A karthauzi párt

Kádár Judit

„Bauer Tamás mint jeles politikai író hálát és köszönetet érdemelt volna, mint a mostani koalíciót győzelemre segítő sikeres politikus pedig parlamenti mandátumot.”

A szabaddemokraták tagságának morgolódásra hajló része nyár elején, tekintettel az önkormányzati választások közelgő időpontjára, vonakodva ugyan, de önkéntes karthauzi fogadalmat tett. Hallgattunk, bár mind nagyobb aggodalommal figyeltük, hogy a koalíciós alkudozásokon meggondolatlanul megszerzett minisztériumokkal miként látszanak füstbe menni az SZDSZ választási programbeli tervei. Hallgattunk, noha megdöbbenve láttuk az új frakció nem éppen szerencsés összetételét, majd néhány tagjának a liberalizmus szellemével gyakran összeegyeztethetetlen magatartását (kormánypárti interpellációikat, a tesztosza Mécs-bizottság működését). Hallgattunk, nehogy a választásokig rontsuk a folyamatosan apadó támogatottságú SZDSZ esélyeit.

E némaságra a „holdudvar” írásait károsnak ítéző vezetőség rosszallása bírta rá az elégedetlenkedőket, s azoknak a tagoknak a morgása, akik közül többen Kis Jánosra és Hack Péterre is azért nehezteltek, mert „rosszul időzítették” kilépésüket. Ha igazuk lenne abban, hogy a „hivatalostól” eltérő álláspont szavazatokat visz el, akkor a külvilág előtt mindig egységesen föllépő, a belső bírálatot csírájában elfojtó Fidesznek 2002-ben fölényes győzelmet kellett volna aratnia.

Az SZDSZ fogyatkozó népszerűségének egyik oka éppen a nyilvános vitákat kárhoztató attitűd, amely a bírálatok elutasításával az elvi álláspontok tisztázását – és az érdeklődők tájékoztatását – gátolja. Érthetetlen, hogy a párt jelenlegi vezetői miként dőlhetnek be a média egyáltalán nem minden esetben merő jó szándékú „ártalmas holdudvar” kliséjének. Miként vélhetik úgy, hogy a felnőtt (választójogú) magyar állampolgárok milliói a gyakran csupán kis példányszámú lapokban olvasható politikai pamfletek és esszék alapján alakítják ki véleményüket, nem pedig annak a hatására, amit látnak, illetve amiről a média – nagy példányszámú vagy nézettségű – belpolitikai beszámolóiból értesülnek.

Hiábavaló volt a két választás közt összeszorított foggal megtartott karthauzi fogadalom. A józan ész és az előző évek tapasztalatai rávezethették volna a nyilvános vitától félő szabaddemokratákat, hogy büntetlenül rosszul politizálni még ideiglenesen, fél évig sem lehet. Az emberek a pártok munkáját az országgyűlési választásoktól az önkormányzati választásokig kísérik figyelemmel, és akár elhallgatjuk kételyeinket, akár nem, szavazataikkal ítélik meg. Így is történt. Budapesten újraválasztották Demszky Gábort, ám vidéken tovább zsugorodott az SZDSZ.

A párt nem a (többnyire jogos) bírálatok nyilvánossága miatt veszített újabb szavazókat, hanem inkább azért, mert az SZDSZ-ről mint önálló eszméit képviselő, liberális pártról a médiában a kormányváltás óta kevés szó esik. Minden babért az MSZP, pontosabban a közvélemény szemében részben éppen a szabaddemokratákkal kapcsolatos ismeretek hiánya miatt szocialistának elkönyvelt

kormány arat le. Már csak ezért is káros volt annak a képviselőnek kihagyása a parlamenti frakcióból, aki az elmúlt négy évben, amikor a Fidesz mindent megtett, hogy az SZDSZ létezését is eltagadja, kellő ismeretek birtokában a baloldali-liberális napilapok hasábjain rendszeresen összefoglalta a liberálisok álláspontját, döntéseik elvi hátterét.

Bauer Tamásra gondolok, aki mint jeles politikai író, hálát és köszönetet érdemelt volna, mint a mostani koalíciót győzelemre segítő sikeres politikus pedig parlamenti mandátumot. Az előző szabaddemokrata frakció tagjaként az első pillanattól felismerte, hogy a jobboldali dominanciájú, „bethleni típusú” konszolidációra törekvő Orbán Viktor a parlamentet a pártstruktúra felbomlasztására használja, s evégett tesz meg mindent, hogy korlátozza az ellenzék számára legfőbb nyilvánosságot biztosító plenáris üléseket. Az előző ciklusban Bauer azon kevesek egyike volt, akik felvették a gögösen odavetett kesztyűt. Minden lehetőséget kihasználta, hogy Orbánékat a parlamenti demokrácia szabályainak betartására kényszerítse (például: interpellációk az üléseken megjelenni vonakodó, a „pártok fölött” lebegő miniszterelnökhöz), s a liberálisok nézeteit ismertesse (Háttal Európának című napirend utáni felszólalássorozata).

Kuncze Gábor pártelnök, az áprilisi választások után tett rádiónyilatkozata szerint orvosolni kívánta ezt a méltánytalanságot, és vissza akarta juttatni a parlamentbe a Tamás Gáspár Miklós által méltán az „Országgyűlés díszének” nevezett politikust. Azóta is tartó mellőzése önmagában is jelzi, hogy az SZDSZ-ben baj van. Azt mutatja ugyanis, hogy a párt jelenlegi vezetői nem ismerik fel, nem veszik figyelembe a szabad- demokraták igazi érdekeit.

Ezért az SZDSZ-nek nem csupán elveit, célkitűzéseit és a célok megvalósításához vezető utat kell végre újragondolnia, hanem a vezetésnek is meg kell újulnia (és nemcsak formálisan, amint az utóbbi években történt). Az ügyvivőtestületnek éppúgy, mint a mindent és mindenek az ellenkezőjét (előbb az egyenlő távolság elvét képviselő Demszkyt, majd a fatális tévedést korrigálni szándékozó Kunczét) nagy többséggel, önként és dalolva megszavazó országos tanácsnak. Ha szükséges, módosítani kell az alapszabályokat, amint azt az ÉS hasábjain **Eörsi István** sürgette (A szabaddemokraták és az értelmiség, aug. 23.). Mert egyszer s mindenkorra meg kell szűnnie annak a gyakorlatnak, hogy a párt egyes, régi érdemeikkel tiszteletet kivívó tagjai tekintélyüket arra használhassák, hogy megszabaduljanak a számukra ellenszenvesektől és helyükre híveiket ültessék, s hogy informális befolyásukkal élve a háttérből irányítsák a Szabad Demokraták Szövetségét. A megújulás első lépése lehetett volna, ha a frakció most megüresedett helyét az a Bauer Tamás foglalhatja el, aki rátermettségét már bebizonyította. Újabb mellőzése (még ha csupán egy szavazattal maradt is le), az SZDSZ elvi politizálásának esélyeit, tehát jövőjét illetően nagyon rossz jel.

A szerző irodalomtörténész,
az SZDSZ tagja.